

FENIKS ON FIRE

JAARVERSLAG 2023

STILSTAAN BIJ HET
BLOED, HET ZWEET
EN DE TRANEN DIE DE
EMANCIPATIESTRIJD
AL HEEFT GEKOST.

VIEREN DAT WE
SAMEN NIEUWE
WEGEN INSLAAN
NAAR EEN BETERE
WERELD VOOR
IEDEREEN.

VOORWOORD

WIJ STREVEN NAAR EEN VOLWAARDIGE PLEK VOOR ÉLK MENS

Vrouwen moeten altijd van alles. Meestal van mannen: Partners, bazen, collega's, politici, beleidsmakers, ambtenaren. Of religieuze leiders of *influencers* op sociale media. Vrouwen moeten bijvoorbeeld van de overheid (meer uren) gaan werken. Wie dan voor hun kinderen zorgt, of voor het huishouden, of wie de mantelzorg voor hulpbehoevende familieleden overneemt: Dat moeten vrouwen vooral zelf maar regelen. Terwijl economie en samenleving niet zouden kunnen draaien zonder al het werk dat vrouwen verzetten, betaald en onbetaald. Anno 2023 bleek dat vrouwen wel meer betaald zijn gaan werken (ze moeten wel omdat van één fulltime salaris de huur of hypotheek, de boodschappen en vaste lasten niet meer kunnen worden betaald en de kinderen niet meer aangekleed en verzorgd) maar mannen niet veel meer zijn gaan zorgen en opvoeden.

Aandacht voor bestaanszekerheid

Feniks is in 2023 en 2024 dan ook partner in een landelijk onderzoek naar wat er moet gebeuren om meer vrouwen economisch zelfstandig (en liefst financieel onafhankelijk) te laten zijn, en om mannen meer zorgtaken op zich te laten nemen (zie 1.10). We brainstormden ook met diverse gesprekspartners over invoering van een universeel basisinkomen. En pleitten voor specifieke aandacht voor bestaanszekerheid voor vrouwen in de Tilburgse Perspectiefnota.

Ouderwetse opvattingen

Vrouwen moeten van alles, ook van andere vrouwen. Hollywood en de Kardashians etaleren een schoonheidsideaal voor vrouwen en meisjes dat

alleen bereikbaar is door heel veel geld te spenderen aan fast fashion, haar, make-up en peperdure cosmetische en chirurgische ingrepen. De boodschap: "Je bent niet mooi of goed zoals je was, pas als je je conformeert, hoor je erbij en krijg je waardering." De onzekerheid van vrouwen en meisjes is een lucratief verdienmodel. Het *tradwives*-fenomeen wint door sociale media snel aan invloed: Jonge vrouwen die zeggen dat ze alleen moeder willen zijn en zich laten onderhouden door een man die ze verzorgen en aan wie ze ondergeschikt zijn. Dit soort ouderwetse opvattingen wordt agressief uitgedragen door figuren als Andrew Tate die vinden dat vrouwen aan het aanrecht horen, niet mogen autorijden, eigendom van een man zijn, en dat slachtoffers van seksueel geweld zelf ook schuld dragen.

WE MERKTEN IN 2023 HOE GROOT DE NOODZAAK NOG STEEDS IS OM VAN BETEKENIS TE ZIJN VOOR VROUWEN.

Veerle Slegers, directeur Feniks

Zwaarbevochten vrijheden

Vrouwen moeten van alles, en mógen in toenemende mate steeds minder. Onrustbarend veel jonge mannen die moeilijk een eigen prettige plek vinden in een steeds complexere, onzekere wereld vallen ten prooi aan deze simplistische antimaatschappelijke ideeën. Zwaar bevochten vrijheden als het recht op abortus, anticonceptie en zelfbeschikking in het algemeen komen ineens weer onder druk te staan van populistische politici die het onbehagen van grote groepen mensen te gelde willen maken. En daarin ook slagen. Dat gaat ten koste van rechten en autonomie van iedereen die zich niet kan of wil conformeren aan de dominante groep: vrouwen maar ook veel mannen, mensen uit de queer-groepen, vluchtelingen en migranten, mensen van kleur, mensen met een beperking, neurodiverse mensen. Toenemende armoede, klimaatcrises en bloedige conflicten als gevolg van economische en geopolitieke machtsbelangen dragen sterk bij aan die polarisatie.

Systemen en gendernormen

Het is duidelijk dat de maatschappelijke ordeningen die we ooit hebben bedacht niet meer werken. Daarom werd het thema van de viering van Internationale Vrouwendag dit jaar *Change the system, not the women* (zie 1.1). Er waren performances die traditionele stereotiepe gendernormen en systemen ter discussie stelden omdat ze vrouwen en andere groepen mensen verhinderen in vrijheid zichzelf te zijn. Pleisters plakken helpt niet bij slagaderlijke bloedingen: Er moeten andere systemen komen. Politiek speelt daar een belangrijke rol in, of zou dat moeten doen. Daarom organiseerde Feniks samen met Alliantie Politica en Kleur de Kamer in november, vlak voor de landelijke verkiezingen, een debat met hoog op de kieslijst geplaatste kandidaten van tien partijen. Zij moeten ons helpen met de systeemverandering. Net als mannen. Daarom is mannenemancipatie vast onderdeel van ons werk (zie 1.4 en 1.5).

Samen met anderen

Veel van onze activiteiten dit jaar stonden in het teken van het samen met anderen werken aan nieuwe verhalen, antwoorden en oplossingen. Bij Feniks deden we ook dit jaar weer veel met het onderwijs, bijvoorbeeld met Tilburg University en met de Radboud Universiteit in Nijmegen (zie hoofdstuk 1). We haalden kennis en inspiratie bij het Centre of Expertise Veiligheid en Veerkracht Van Avans Hogeschool en op de Politieacademie in Apeldoorn over bijvoorbeeld veiligheid in afhankelijkheidsrelaties.

MENSS

De dagelijkse verbinding tussen theorie en praktijk blijft voor Feniks essentieel. Daarom waren we ook in 2023 één van de vier kernpartners in het meerjarige samenwerkingsprogramma MENS: Meedoen en Sociale Stijging. Daarin blijven we Tilburgers ondersteunen die tijdelijk of langer kwetsbaar zijn om zichzelf sterker te maken en deel te nemen aan de samenleving. (Zie hoofdstuk 2). Diverse organisaties maakten gebruik van onze faciliteiten (zie hoofdstuk 5) en we hebben meerdere kleine voorzieningen voor vrouwen met een beperkt budget (zie 1.8).

Noodzaak van feminisme

Feniks is het oudste nog bestaande vrouwencentrum van Nederland. We merkten in 2023 hoe groot de noodzaak nog steeds is om van betekenis te zijn voor vrouwen. De noodzaak van feminisme – het opkomen voor een volwaardige plaats voor vrouwen in de samenleving – raakt daarnaast steeds meer verknoot met het streven naar een volwaardige plek voor élk mens. En naar een duurzame manier van leven in harmonie met elkaar en de aarde. Dat maakt ons werk niet gemakkelijker. Wel nóg boeiender en meer inspirerend. Feniks is *on fire!* Ons vuur brandt feller dan ooit. We nodigen iedereen uit om met ons mee de fakkel te dragen die de weg verlicht naar die betere wereld voor iedereen.

INHOUD

VOORWOORD	4
Wij streven naar een volwaardige plek voor élk mens	4
1 EXPERTISECENTRUM EMANCIPATIE, GENDER EN INCLUSIE	7
1.1 Internationale Vrouwendag: Change the System!	8
1.2 Moeten vrouwen altijd naakt zijn om in het museum te hangen?	11
1.3 Verkiezingsdebat 'GELIJK GESTEMD?'	12
1.4 Op of over de rand: in gesprek met studenten over grensoverschrijdend gedrag	13
1.5 Mans Genoeg en LEFgozers	14
1.6 Kwetsbaarheid binnen het bestuursrecht	15
1.7 Feniks voor een inclusieve stad	16
1.8 Armoedebestrijding en bestaanszekerheid	18
1.9 Landelijke expertise	19
1.10 Economische Veerkracht Vrouwen	21
2 MENS-TRAJECTEN: AANTAL EN RESULTATEN	22
2.1 Kernpartner Meedoen en Sociale Stijging	23
2.2 Het krachtverhaal van Noria	24
3 EMANCIPATIE IN DE PRAKTIJK	26
3.1 Koffietijd!	27
3.2 Aan Tafel!	28
3.3 Zorg voor jezelf	28
3.4 Wandelen en Zelfverdediging	29
3.5 Mindfulness	29
3.6 EVA	30
3.7 Grip op je geld	30
3.8 Kom in je Kracht!	31
3.9 Breien en haken	32
3.10 Nieuwe activiteiten in 2024	32
3.11 Het krachtverhaal van Ayana	33
4 ORGANISATIE: TEAM, VRIJWILLIGERS EN BESTUUR	34
4.1 Team	34
4.2 Vrijwilligers	34
4.3 Bestuur	34
5 SAMENWERKING	35
5.1 Huurders	35
6 FINANCIËN EN SPONSORS	35
6.1 Exploitatie	35
6.2 Sponsors bedankt!	35
7 MEDIA	36
7.1 Feniks in de media	36
7.2 Website en sociale media	37

1 EXPERTISECENTRUM VOOR EMANCIPATIE, GENDER EN INCLUSIE

WE VINDEN ONSZELF ERG
GEËMANCIPÉERD,
MAAR WE GEDRAGEN
ONS TRADITIONEEL

I&O Research 26-11-22

Enkele reacties vanuit de focusgroep, samengesteld uit vrijwilligers en deelnemers van Feniks:

"Ik neem mee dat het belangrijk is om vrouw-zijn te vieren."

"Ik heb een hele prettige dag gehad waar ik ook informatie heb ontvangen die ik nog niet kende en performances heb gezien die ik zelf niet zomaar zou bezoeken."

"Everyone was nice, warm and friendly, I got the opportunity of meeting new people."

"Ik zal nog actiever het gesprek rondom emancipatie aan durven gaan. Ik wil, door steeds een balletje te laten rollen, dat we volgend jaar met iedereen vrouwendag mogen vieren, maar vooral dat steeds meer mensen beseffen dat we er (helaas) nog lang niet zijn."

1.1 INTERNATIONALE VROUWENDAG: CHANGE THE SYSTEM!

Ieder jaar staan we op Internationale Vrouwendag stil bij de noodzaak van gelijke rechten voor vrouwen en bij de oorzaken van achterstelling en onderdrukking van vrouwen in Nederland en overal ter wereld. Maar vrouwenemancipatie staat nooit los van de gelijke rechten en emancipatie van andere (groepen) mensen in de verdrukking. Daarom staat deze dag in het teken van het samen vinden van oplossingen, van de gezamenlijke strijd voor een betere wereld. We kozen daarom in Tilburg het thema 'Change the System!'

Victim blaming

Vrouwen krijgen namelijk nog te vaak de schuld voor van alles. Voor alleen naar huis lopen in het donker. Voor het kiezen voor een deeltijdbaan om voor de kinderen te zorgen ("deeltijdprinsesjes"). Voor de loonkloof: "Vrouwen kunnen niet goed onderhandelen." Enzovoorts. Dit noemen we 'victim blaming' en het leidt af van het échte probleem: we leven in een samenleving die niet is ontworpen door en voor vrouwen. Een onrechtvaardig systeem waarin seksisme, vrouwenhaat en andere vormen van discriminatie en uitsluiting nog steeds een alledaags probleem zijn.

Van seksistische grappen en stereotype gender-normen tot seksuele intimidatie, huiselijk geweld en femicide. Van zwangerschapsdiscriminatie en ongelijke beloning tot het gebrek aan vrouwen in leidinggevende functies en aan de beslistafels. Genderongelijkheid is overal. Daarom organiseerden we in samenwerking met Theater de Nieuwe Vorst een divers programma om stil te staan bij het bloed, zweet en tranen die de strijd al heeft gekost. En om te vieren dat we samen nieuwe wegen inslaan naar een nieuwe, betere wereld voor iedereen.

Protest performance

Het middagprogramma stond dit jaar opnieuw in het teken van een protest-performance door het Tilburgse performance-gezelschap Zwermers. Na een succesvolle flashmob op het Pieter Vreedeplein in 2022 besloten Zwermers om het dit jaar nog uitbundiger aan te pakken en meer mensen uit te nodigen om mee om te kleden voor gelijkwaardigheid. I.v.m. het slechte weer werd de performance verplaatst naar de grote zaal van Theater de Nieuwe Vorst. Gelukkig wisten we nog veel voorbijgangers naar binnen te lokken en het optreden werd onder luid applaus ontvangen. Omroep Tilburg maakte er een korte reportage van.

Womans' Work

Het avondprogramma startte traditiegetrouw met een heerlijke (plantaardige) maaltijd in de Nieuwe Vorst. Als toetje én opwarmertje voor het zaalprogramma blies de Onze Lieve Vrouwen-Blaas-Kapel bezoekers alvast in de juiste (hemelse) sferen. Wethouder Esmah Lahlah opende het programma in de goed gevulde

grote zaal, waarna choreograaf Annemijn Rijk het spits afbeet met een presentatie over haar levensgrote dansfilm-installatie Woman's Work, die op dat moment te zien was in de Schouwburg Concertzaal Tilburg. Woman's Work toont zes schermen met zes vrouwen van verschillende generaties en achtergronden. Geïnspireerd door het idee van een catwalk als klemmende metafoor voor het standaard vrouwbeeld, lopen de vrouwen over een smalle, stalen balk op grote hoogte. Vijf schermen tonen hun individuele portretten, hun eigen reis binnen het voor hun dominante systeem. Het zesde scherm toont hun gezamenlijke verzet. Annemijn Rijk nam ons mee op een inspirerende reis door haar brein. Ze vertelde o.a. hoe Woman's Work tot stand kwam en welke betekenissen we eraan kunnen verbinden. Bezoekers van Internationale Vrouwendag konden vervolgens gratis naar het werk gaan kijken.

WE LEVEN IN EEN SAMENLEVING DIE NIET IS ONTWORPEN DOOR EN VOOR VROUWEN.

Textiel, collages en performance

In de volgende lezing vertelden kunstenaars Paul van de Waterlaat en Haiko Sleumer over het doorlopend artistiek onderzoek dat zij doen naar hoe je – door middel van kleding – tot man wordt gemaakt. In navolging van feministe Simone de Beauvoir die stelde: “Je wordt niet als vrouw geboren, je wordt tot vrouw gemaakt,” onderzoeken ze via textiel, collages en performance hoe dit constructieproces werkt en hoe het te manipuleren valt. Het muzikale intermezzo werd verzorgd door Michelle Sweegers, een concertpiste die vooral bekend staat om haar variërende en verhalende programma’s. Speciaal voor deze gelegenheid speelde ze enkel composities van vrouwelijke componisten. Ecofilosoof Hannah van den Bosch gaf een lezing over ecofeminisme en de relatie tussen gender

en klimaat. Over dit onderwerp kun je meer lezen in ons vorige jaarverslag (Feestelijk Feniks, 2022). Marie José Eijkemans gaf een korte lezing over vrouwen in de kunst als inleiding op haar lezing in Museum De Pont, waarover meer in paragraaf 1.2. Astrid de Beer, projectleider bij het Regionaal Archief Tilburg en gespecialiseerd in vrouwengeschiedenis sloot het zaalprogramma af met een lezing over de afwezigheid van vrouwen in de geschiedschrijving. Daarnaast deed ze een oproep om archieven van vrouwen en de vrouwenbeweging over te dragen aan het Regionaal Archief, omdat vrouwen ook zwaar ondervertegenwoordigd zijn in de archieven. Na het zaalprogramma was er nog de mogelijkheid om te netwerken en te dansen op de muziek van DJ BEFTEX.

De in Tilburg gevestigde Griekse dansperformer en maker Eleni Ploumi trad op met een fragment uit haar nieuwe voorstelling *Misslightenment*. Hierin laat Ploumi zich inspireren door actuele, historische of mythologische gevallen van de benadeling van vrouwen. Door deze verhalen in een nieuw daglicht te plaatsen, reflecteert Ploumi op de historische omgang met vrouwen en vraagt zij zich af hoe dit de huidige samenleving beïnvloedt.

VROUWEN IN DE KUNSTWERELD

90%

Van de tentoongestelde kunst in musea is gemaakt door mannen, terwijl

70% van de studenten op kunstopleidingen vrouw is

5% van de kunstenaars is vrouw

85% van de naakten is vrouw

6%

van de Nederlandse musea heeft een vrouwelijke directeur

16% van alle standbeelden in Nederland is een vrouw

1.2 MOETEN VROUWEN ALTIJD NAAKT ZIJN OM IN HET MUSEUM TE HANGEN?

In 1989 telden de Guerrilla girls in het Museum of Modern Art het aantal vrouwelijke kunstenaars én het aantal vrouwen dat naakt afgebeeld werd in een kunstwerk. De conclusie was dat 5% van de kunstenaars op de afdeling moderne kunst vrouw is maar 85% van de naakten ook vrouw is. Ze stelden op een iconische poster de retorische vraag “Do women have to be naked to get into the museum?” Anno 2023 is er helaas niet veel veranderd.

Genderongelijkheid in de kunst

Op donderdag 25 mei organiseerden we daarom in Museum De Pont een avond over vrouwen in de kunst met een gastlezing van Marie José Eijkemans. Hierin lichtte ze vrouwelijke kunstenaars uit van 1850 tot nu. Het was een mooie, inspirerende en drukbezochte avond waarin we o.a. verhalen hoorden over vrouwelijke kunstenaars die tegen de stroming in gingen en vaak ondergewaardeerd of niet erkend werden. Als inleiding op de lezing presenteerde onze oud-directeur Gerda de Vries een quiz over gender(on)gelijkheid in de kunst

met verbazingwekkende feiten. Wist je bijvoorbeeld dat nog steeds 80 tot 90% van de tentoongestelde kunst in musea gemaakt is door mannen? Dit terwijl 70% van de studenten op kunstopleidingen vrouw is? Dat slechts 6% van de Nederlandse musea een vrouwelijke directeur heeft? En dat maar 16% van alle standbeelden in Nederland een vrouw is? Kortom, ook in de kunstwereld valt dus nog een heleboel te doen op het gebied van emancipatie en inclusie!

Deelnemers Tweede Kamer aan het verkiezingsdebat

- Mpanzu Bamenga (D66 #9)
- Songül Mutluer (GROENLINKS/PvdA #10)
- Faith Bruyning (NSC #18)
- Bastiaan Meijer (SP #10)
- Marlou Absil (CDA #8)
- Romy Frijters (Volt #6)
- Emel Gün (DENK #5)
- Kees van Vuuren (BBB #18)
- Anne-Miep Vlasveld (PvdD #32)
- Grace Courtar (BIJ1 #4)

1.3 VERKIEZINGSDEBAT 'GELIJK GESTEMD?'

Onverwacht mochten we in 2023 weer naar de stembus voor de Tweede Kamerverkiezingen. Feniks, Alliantie Politica en Kleur de Kamer organiseerden daarom samen het grote GELIJK GESTEMD? verkiezingsdebat op dinsdag 7 november in Theater de Nieuwe Vorst.

Iedereen een stem

Het debat stond in het teken van emancipatie, diversiteit en inclusie. Zo wisten we dat meer mensen dan ooit zwevende kiezer waren of überhaupt niet wisten waarom ze nog zouden moeten gaan stemmen. Veel mensen waren van plan niet te gaan stemmen omdat ze het gevoel hebben dat ze er niet bij horen of zich niet gehoord voelen. Feniks, Alliantie Politica en Kleur de Kamer willen iedereen een stem geven. Inclusie zou namelijk niet links of rechts moeten zijn, maar vanzelfsprekend.

Belangrijke onderwerpen

Politieke partijen gingen in debat over onderwerpen als gender(on)gelijkheid, bestaanszekerheid, institutioneel racisme en seksisme, vrouwenhaat en politiek, lhbtq+ acceptatie, seksueel grensoverschrijdend gedrag, gender-gerelateerd geweld en femicide.

Diverse organisaties met expertise op bovenstaande thema's leverden stellingen en vragen aan.

Aan het hoge aantal bezoekers was af te lezen dat er veel belangstelling was. Het was ook fijn om van het publiek en de kandidaten zelf terug te horen dat de avond als erg prettig werd ervaren. Het GELIJK GESTEMD? verkiezingsdebat is terug te kijken via ons YouTube-kanaal.

Stellingen

Verder heeft Feniks in aanloop naar de verkiezingen een interne infosessie over de verkiezingen georganiseerd voor haar deelnemers. Daarnaast hebben we stellingen aangeleverd die zijn opgenomen in de Kieskleurig-stemwijzer van Kleur de Kamer.

“Wat ik meeneem van deze avond is het vertrouwen om met mijn eigen ervaring van seksueel geweld in het studentenleven naar een vertrouwenspersoon toe te stappen.”

Bezoeker symposium

1.4 OP OF OVER DE RAND: IN GESPREK MET STUDENTEN OVER GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Studentenverenigingen komen vaak negatief in het nieuws vanwege grensoverschrijdend gedrag. Speelt dit ook in het Tilburgse studentenleven? Hoe gaan de Tilburgse studentenverenigingen hiermee om? En wat doet de universiteit zelf om het goede voorbeeld te geven? Donderdag 30 november was een mooie en belangrijke avond op Tilburg University, waar we in gesprek gingen met studenten over seksueel grensoverschrijdend gedrag bij het symposium 'Op of over de Rand: de Mores bij Studentenverenigingen'.

Betrokken en actief

Dit symposium organiseerden we in samenwerking met Studium Generale. De bekende journalist en feminist Milou Deelen presenteerde en modereerde het event. De voorzitters van de drie Tilburgse studentenverenigingen (St. Olof, Vidar en Plato) namen deel aan een panelgesprek waarbij zij vertelden waar ze staan, wat ze al doen, maar ook waar ze tegenaanlopen bij de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de vereniging. Dat vergt moed, en we zijn dan ook blij dat zij zich zo betrokken opstellen en hebben laten zien dat ze hier echt actief mee aan de slag willen.

Omgaan met grensoverschrijdend gedrag

Prof. dr. Jantine Schuit (vice-rector magnificus en lid van het College van Bestuur van Tilburg University) vertelde over hoe Tilburg University omgaat met meldingen van grensoverschrijdend gedrag bij studenten en wat de universiteit precies doet om misstanden zoveel mogelijk tegen te gaan. Onze beleidsadviseur en projectleider Laurens Kleijntjens ging in zijn interactieve lezing in op de achterliggende oorzaken van seksueel grensoverschrijdend gedrag en gaf concrete tips voor mannen om deel te worden van de oplossing.

Landelijke Studententpact

Speciale gast was Mariëtte Hamer, Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Zij kwam haar opdracht en het landelijke Studententpact toelichten en ging met de aanwezige studenten in gesprek. Het Studententpact is gemaakt door en voor studenten om de nodige cultuurverandering binnen studentenverenigingen in gang te zetten. Sophie Haccou, één van de initiatiefnemers van het pact, vertelde meer over de totstandkoming hiervan.

Wordt vervolgd!

De voorzitters van de studentenverenigingen hebben het pact ondertekend en daarmee hun commitment laten blijken. We blijven graag actief meedenken met de verenigingen over de cultuurverandering die nodig is om seksueel grensoverschrijdend gedrag aan te pakken. En wat ons betreft gaan we dit gesprek ook voeren op andere universiteiten en met studenten in het hoger onderwijs. In januari 2024 zijn we op uitnodiging van de regeringscommissaris bij de eerste themabijeenkomst i.h.k.v. het Studententpact bij het Ministerie van OCW. Wordt vervolgd dus!

Dit event vond plaats tijdens de VN-campagne tegen gender-gerelateerd geweld 'Orange the World'. In dit kader deed Feniks ook op zondag 3 december mee aan de bijeenkomst van de gemeente Tilburg in de Lochal, waar we met een info-kraampje stonden.

✓
INCLUSIE ZOU NIET LINKS OF RECHTS MOETEN ZIJN, MAAR VANZELFSPREKEND.

HOE KUNNEN WE MANNEN BETREKKEN BIJ HET TEGENGAAN EN VOORKOMEN VAN SEKSUEEL GRENSOverschrijdend GEDRAG?

1.5 MANS GENOEG EN LEFGOZERS

In 2023 hebben we weer veel gedaan op het gebied van mannenemancipatie, zowel in Tilburg als daarbuiten. Zo doen we dat inmiddels al jaren vanuit ons eigen mannenemancipatieproject Mans Genoeg, maar ook steeds vaker op uitnodiging van andere organisaties en initiatieven.

The Strut of a Lone Wolf

Zo gaf projectleider Laurens Kleijntjens in het begin van het jaar een interactieve lezing als opening van de theatervoorstelling 'The Strut of a Lone Wolf' in de Hall of Fame. Deze voorstelling beleefde haar première in Tilburg en is een theateraantal/muzikaal onderzoek naar mannelijkheid. In het stuk wordt afgevraagd wat het verschil tussen Action Man en Ken is, of John Travolta nu het voorbeeld van de opperman is of niet en wat de dynamiek is tussen jongens van twaalf in de kleedkamer voor de gymles. Met o.a. een quiz en Mentimeter over mannelijkheid en genderongelijkheid ging Laurens het gesprek aan met het publiek en zette hij hen op luchtige wijze aan het denken.

Onveiligheid in de openbare ruimte

In februari was Laurens te gast in de (Engelstalige) talkshow 'TCL Talks'. Dit is een maandelijks programma voor de Fontys-opleiding Trend Research & Concept Development in Lifestyle, buiten het gewone curriculum om. Studenten aan de hogeschool worden één dinsdagavond in de maand geïnspireerd door

gesprekken over maatschappelijk actuele thema's. De hosts gaan in gesprek met studenten (en alumni) en ze nodigen daarbij mensen uit het professionele veld uit om mee te praten. Samen bespreken zij de thema's en uitdagingen met een oog op de toekomst. De thema's zijn bepaald door de studenten. Dit keer was het thema '(Un)Safety in the Public Place', ofwel de onveiligheid in de openbare ruimte. Uit onderzoeken van studenten blijkt dat de doelgroepen die onveiligheid ervaren divers zijn, maar dat de meeste last wordt ervaren door vrouwen en de lhbt-gemeenschap. Laurens was één van de professionals en hij vertelde o.a. over de aard en omvang van seksuele straatintimidatie, de onderliggende oorzaken en hoe jongens en mannen deel kunnen worden van de oplossing. De talkshow is terug te kijken via onze website. Naar aanleiding van de uitzending klopten drie Trend Research-studenten bij Feniks aan met de vraag of Laurens hen wilde begeleiden met hun afstudeeronderzoek over straatintimidatie/mannenemancipatie. Alle drie de studenten hebben hun onderzoek succesvol afgesloten.

IN 94% VAN DE GEVALLEN IS DE DADER EEN MAN. GELUKKIG ZIJN DE MEESTE MANNEN GEEN DADER. BELANGRIJK IS DAT JUIST DÍE MANNEN ZICH (VAKER) UITSPREKEN TEGEN SEKSISME EN GEWELD!

Bijeenkomst mannenemancipatie

Dat Mans Genoeg ook landelijk een voorbeeldproject is, bleek opnieuw in april, toen onze projectleider via Emancipator werd uitgenodigd voor de bijeenkomst mannenemancipatie op het Ministerie van OCW in Den Haag. Samen met een groep andere mannen die zich inzetten tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag ging Laurens in gesprek met regeringscommissaris Mariëtte Hamer en haar team i.h.k.v. het Nationaal Actieplan tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. De hoofdvraag was: 'Hoe kunnen we mannen betrekken bij het tegengaan en voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag?' Het was een inspirerende middag waar veel kennis en ideeën werden gedeeld. Naar aanleiding van deze bijeenkomst nodigden we mevrouw Hamer en haar team uit voor het symposium 'Op of over de rand' in het najaar (zie paragraaf 1.4).

Voorbeeldproject

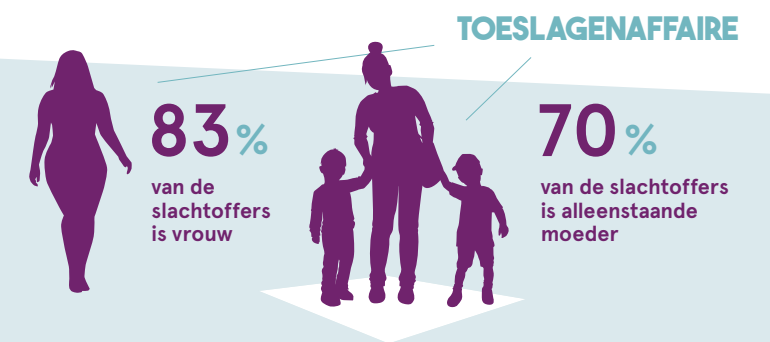
Ook het Oranje Fonds deed een beroep op Feniks naar aanleiding van Mans Genoeg. Dit project is tijdens de eerste jaren door het Oranje Fonds gesubsidieerd en dient als voorbeeldproject op het gebied van mannenemancipatie in Nederland. Laurens werd in juni uitgenodigd voor een expertmeeting t.b.v. de

ontwikkeling van een nieuw subsidieprogramma van het fonds i.h.k.v. zelfbeschikking. Hij gaf o.a. tips hoe een dergelijk project tot een duurzaam succes te maken.

Training Stichting Rutgers

Ten slotte werd Laurens door Stichting Rutgers benaderd m.b.t. de train-de-trainer LEFgozers, een methodiek voor professionals om op een positieve manier in gesprek te gaan met jongens over mannelijkheid en macho-gedrag. Dit o.a. ter preventie van probleemgedrag zoals (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en gender-gerelateerd geweld. Deze uitgebreide training biedt allerlei concrete tips en speelse tools om met jongens aan de slag te gaan vanuit hun belevingswereld. Samen met Javier Koole van Rutgers heeft Laurens de training doorontwikkeld en vervolgens drie keer gegeven aan jongerenwerkers in Rotterdam. De trainingen en methodiek werden met veel enthousiasme ontvangen en zowel LEFgozers als de trainers kregen hoge beoordelingen in de evaluaties. In 2024 zetten we deze fijne en impactvolle samenwerking voort. Op onze Mans Genoeg-pagina vind je meer info over ons aanbod workshops en trainingen.

1.6 KWETSBAARHEID BINNEN HET BESTUURSRECHT

Niet alle mensen zijn in staat om op te komen voor hun rechten tegenover de overheid. De kloof tussen de leefwereld en de ingewikkelde systeemwereld is groot. Wet- en regelgeving moet mensen beschermen maar veroorzaakt juist regelmatig grote problemen. Professor Sofia Ranchordás van Tilburg University vroeg Feniks om in de workshop Kwetsbaarheid binnen het bestuursrecht te vertellen hoe 'de wet' vrouwen vaak benadeelt. Veerle lichtte toe dat bestaansonzekerheid, stress en laaggeletterdheid en andere taalbarrières de toch al complexe rechtsgang bemoeilijken voor vrouwen. Daarnaast zit in wet- en regelgeving en in daaraan gekoppelde digitale systemen ook vaak een bias (vooroordelen) jegens vrouwen, mensen in armoede en bi-culturele mensen. Denk aan het Toeslagenschandaal. Emine besprak specifiek hoe het Nederlandse verblijfsrecht huwelijksmigranten (heel vaak vrouwen) sterk afhankelijk maakt van de partner en dus kwetsbaar voor uitsluiting, desinformatie, misbruik en geweld.

WE KUNNEN DE VERSCHILLENDE VORMEN VAN DISCRIMINATIE EN UITSLUITING NIET LOS VAN ELKAAR ZIEN. DE OORZAKEN ZIJN HETZELFDE. DIE MOETEN WE DUS INTEGRAAL, SYSTEMISCH AANPAKKEN.

1.7 FENIKS VOOR EEN INCLUSIEVE STAD

Inclusie staat bij Feniks centraal in de organisatie en in al onze activiteiten. 'intersectionaliteit' is het sleutelwoord: Discriminatie, privilege, marginalisatie en onderdrukking komen voort uit de indeling in categorieën als man/vrouw, wit/zwart en rijk/arm. We maken vervolgens vanuit onze vooroordelen verschil in gelijkwaardigheid binnen die categorieën, maar ook tussen de categorieën. Alle onderdelen van je identiteit bepalen samen je ervaringen en je maatschappelijke positie. De verschillende vormen van discriminatie (seksisme, racisme, lhbtqi+fobie, validisme) kunnen dan ook niet los van elkaar worden gezien en moeten in samenhang worden tegengegaan.

Netwerk van partnerorganisaties

Om deze benadering handen en voeten te geven, hebben we in 2023 op initiatief van Feniks en antidiscriminatie-bureau Radar een netwerk opgezet van partnerorganisaties in de stad die allen op hun eigen manier werken aan inclusie en de bestrijding van discriminatie. Om op de hoogte te zijn van waar we zoal mee bezig zijn, om van elkaar te leren, om elkaar te versterken waar mogelijk, om gebruik te maken van elkaars netwerk, eventueel gezamenlijk evenementen te organiseren, enzovoorts. In een eerste bijeenkomst na het zomerreces hebben we rond de tafel gezeten met Radar, Full Colour, Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst Tilburg, Toegankelijk Tilburg en COC Tilburg, Breda en omstreken. In 2024 komt daar For Our Community bij. Dit zijn allemaal organisaties die één (of meerdere) van de 4 groepen uit het Tilburgse inclusiebeleid vertegenwoordigen (vrouwen, lhbtqi+, mensen met een bi-culturele achtergrond, mensen met een beperking).

Korte lijntjes

Dat we elkaar veel te vertellen hebben, bleek uit het feit dat we in de tuin van Feniks zaten totdat het te donker was om elkaar te kunnen zien. Door de enorme drukte in het najaar hebben we elkaar hierna niet meer fysiek gesproken. Dit pakken we in 2024 weer op. Daarnaast kijken we of er eventueel nog andere organisaties zijn die hier belang bij hebben. We zijn blij dat de lijntjes kort zijn en we elkaar weten te vinden. Zo wijzen we elkaar op onze activiteiten en hebben we bijvoorbeeld voor het 'GELIJK GESTEMD?' verkiezingsdebat de verschillende inclusie-organisaties gevraagd om stellingen aan te leveren.

Werkgroep lhbtqi+

Feniks maakt al jaren deel uit van de werkgroep lhbtqi+. De deelnemers die bij Feniks komen, hebben als moeders van lhbtqi+ kinderen mogelijk vragen daarover. Zij zullen niet snel een uitgesproken 'roze' organisatie benaderen om daar in gesprek te gaan. Het is hen vaak onbekend of er ligt te veel taboe

In gesprek met het publiek na de voorstelling **USUALLY I'M ON TOP** haalde Veerle Slegers veel positieve reacties op, zoals dat het kwetsbaar was, dapper, taboedoorbrekend en verbindend. De voorstelling speelde met verwachtingen, gaf nieuwe perspectieven en riep bij sommige aanwezigen zelfs onbekende gevoelens op.

op. Binnen Feniks heeft sociaal-cultureel werker Mo van Bavel het vertrouwen van de deelnemers om met hen in veilige omgeving in gesprek te gaan over hun vragen en zorgen. Zij is zelf getrouwd met een islamitische vrouw en staat in die zin dicht bij het onderwerp als er vragen komen van de vrouwen, ook voor hen met een bi-culturele achtergrond. Door aan te sluiten bij de werkgroep blijft er een actuele uitwisseling met de andere organisaties in Tilburg. Feniks participeerde in 2023 in events als Coming Out Day, campagnes tegen straatintimidatie, stads-gesprekken over inclusiebeleid en droeg bij aan de totstandkoming van de gemeentelijke Inclusienota en het Regenboogplan 2023-2026. Door haar expertise op het gebied van vrouwenemancipatie draagt Feniks bij aan de emancipatie van andere gemarginaliseerde mensen. Wat goed is voor vrouwen om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving, is goed voor alle mensen. Door de diversiteit binnen Feniks dragen we bij aan de dialoog in de samenleving.

Speels Collectief

Een andere inclusieve samenwerking in 2023 was die met Speels Collectief, een divers en mixed-abled theatergezelschap. In hun voorstelling **USUALLY I'M ON TOP** bevragen ze de normen op het gebied van seksualiteit en vrouwelijkheid. Zeven vrouwen verscheuren de perfecte plaatjes en trekken de ideaalbeelden van hun sokkel. Een voorstelling over intimiteit, wensen en verlangens, lichamelijke onzekerheden en beperkingen, maar vooral ook plezier hebben in en van je eigen lijf. Speels Collectief en in het bijzonder artistiek leider en regisseur Sanne Arbouw vroeg Feniks om het nagesprek van de voorstelling in de Schouwburg Concertzaal Tilburg te begeleiden.

1.8 ARMOEDEBESTRIJDING EN BESTAANZEKERHEID

Feniks is ervan overtuigd dat het armoedevraagstuk niet opgelost kan worden zonder specifieke aandacht voor vrouwen. Want door te investeren in vrouwen, investeren we in de toekomst van hun kinderen, in volgende generaties, en werken we aan sociale stijging. Armoede is dan ook een structureel probleem en de oorzaken van armoede moeten gezocht worden in de manier waarop onze samenleving georganiseerd is.

Menstratieproducten uitgiftepunt

Om menstruatiearmoede te bestrijden was Feniks in 2023 voor het derde jaar op rij een MUP (Menstratieproducten Uitgifte Punt). In samenwerking met de Quiet, het Armoedefonds, ContourdeTwern en gemeente Tilburg zorgen we ervoor dat mensen die menstrueren en in armoede leven bij ons gratis menstruatieproducten kunnen krijgen. Een grote noodzaak, aangezien in Nederland 1 op de 10 jonge meiden en vrouwen te weinig of geen geld heeft voor maandverband of tampons. Op jaarbasis maken ± 200 meiden en vrouwen gebruik van deze voorziening bij Feniks!

Kleding-weggeefkast

Feniks zelf heeft net als voorgaande jaren een kleding-weggeefkast waar veel van onze deelnemers dankbaar gebruik van maken. De kast wordt vaak gevuld vanuit het netwerk van personeel en vrijwilligers. Goede kleding en schoenen zijn altijd van harte welkom.

Platform Sociale Zekerheid

Evenals vorige jaren is Feniks een actieve deelnemer aan het Platform Sociale Zekerheid, dat vier keer per jaar bij elkaar komt. Ook komt het regelmatig voor dat we onze deelnemers helpen met het invullen van formulieren m.b.t. inkomensafhankelijke regelingen, toeslagen en aanvragen bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen.

Concrete aantallen

- 13 Vrouwen aangemeld bij de Quiet
- 2 Vrouwen aangemeld bij de Thuis-administratie van Humanitas en ContourdeTwern
- 15 Aanvragen gedaan bij de Linda Foundation, waarvan er 4 werden toegekend
- 26 Kledingbonnen uitgedeeld van Tante Pollewop
- 12 PLUS boodschappenpakketten van Stichting 'Uit een goed hart' (i.s.m. inwoners Tilburg en PLUS Peek Heyhoef) uitgedeeld
- De goederenbank van La Poubelle schreef 10 bonnen uit voor kleding en schoenen

NIET ALLEEN BINNEN TILBURG IS ER VRAAG NAAR ONZE EXPERTISE.

1.9 LANDELIJKE EXPERTISE

Feniks is hét kenniscentrum op het gebied van emancipatie, gender en inclusie in de gemeente Tilburg en daarbuiten. Hiernaast zijn al enkele projecten en samenwerkingen op landelijk niveau beschreven. We willen hier nog een paar projecten uitlichten.

VR Film straatintimidatie

Zo werden we in het voorjaar benaderd door Buro Wittenburg, een bedrijf dat acteurs uitzendt voor trainingsdoeleinden. Zij kregen van Catcalls of Rotterdam de opdracht een VR film te ontwikkelen over straatintimidatie en vroegen Feniks om tips.

Emancipatie-quiz Grensverleggers

Eveneens in het voorjaar kwam een groep jongeren van Grensverleggers op bezoek waarvoor we een emancipatie-quiz organiseerden. Grensverleggers is een programma waarin jongeren tussen de 18 en 30 jaar in 9 weken tijd een eigen project opzetten. Dit doen ze rondom een maatschappelijk thema en een doelgroep naar keuze. Na de quiz en een introductie over Feniks gingen de jongeren in onze grote ruimte aan de slag.

Omstanderinterventie-trainingen Fairspace

Naast Grensverleggers hebben we in 2023 ook Fairspace ontvangen. Fairspace geeft omstanderinterventie-trainingen m.b.t. seksuele straatintimidatie met als doel een veilige openbare ruimte voor iedereen. Om vrijwilligers te werven in Tilburg organiseerden ze bij Feniks een informatieavond.

Emancipatiecentrum Amstelveen

Nog een noemenswaardig bezoek was dat van twee gemeenteraadsleden uit Amstelveen. Zij kwamen inspiratie opdoen bij Feniks voor een dergelijk emancipatiecentrum in eigen stad. Dit juichen we natuurlijk van harte toe omdat we iedere stad een organisatie als Feniks gunnen, aangezien de meeste vrouwencentra in Nederland wegbezuinigd zijn, met alle gevolgen van dien.

Platform Zelfbeschikking & Verblijfsrecht

Het platform pleit voor een verblijfsvergunning voor huwelijksmigranten die hun recht op zelfbeschikking en hun recht op gelijkheid waarborgt, zodat ook

zij een zelfstandig leven kunnen opbouwen, vrij van uitsluiting en vrij van geweld. Feniks is sinds 2023 officieel lid van dit platform. Vaak zijn het vrouwen die als huwelijksmigrant in een kwetsbare situatie verkeren. Samenwerking op nationaal en internationaal niveau is noodzakelijk om verbetering in de praktijk te bewerkstelligen. Door een uitspraak van het Europees hof in september 2022 is het voor een groep mensen makkelijker geworden om een zelfstandig verblijfsvergunning aan te vragen. Lees hieronder verder:

Sinds het arrest Chavez-Vilchez heeft de Nederlandse staat aan duizenden ouders van Nederlandse kinderen een verblijfsvergunning moeten afgeven. In een poging om deze verblijfsvergunning 'minder aantrekkelijk' te maken, is bepaald dat het verblijfsrecht van de ouder van een Nederlands kind 'tijdelijk' is. Het verblijfsrecht geldt namelijk alleen zolang het kind minderjarig is. Niet alleen vervalt het verblijfsrecht wanneer het kind 18 jaar oud wordt, maar ook zou er geen aanspraak bestaan op een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd of het Nederlanderschap. Met de uitspraak van 7 september 2022 heeft het EU Hof van Justitie bepaald dat als een kind meerderjarig wordt, dit niet een grond is om het verblijfsrecht in te trekken. De uitwerking in de praktijk moest nog nader worden bepaald. Zo is uiteindelijk beslist dat de ouder die voorheen de afhankelijke verblijfsvergunning had aan bepaalde eisen, zoals de inburgeringseis moet voldoen. Bij Feniks zijn 2 vrouwen n.a.v. deze uitspraak, met ondersteuning van Feniks, gestart met een procedure om een zelfstandige verblijfsvergunning te krijgen. Feniks en in het bijzonder Emine Gül heeft in 2023 deelgenomen aan panels in Utrecht en Tilburg om onze kennis en ervaringen uit de praktijk te delen.

VOOR DE MEESTE STUDENTEN IS HET GASTCOLLEGE EEN EYE OPENER

Gastcollege Radboud Universiteit

In het najaar gaven Veerle en Laurens een gastcollege op de Radboud Universiteit in Nijmegen aan tweedejaars studenten Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie. Naast een emancipatie-quiz en uitleg over Feniks en ons werk kwamen onderwerpen als grensoverschrijdend gedrag en mannenemancipatie aan bod. Voor de meeste studenten was het een eye opener, zowel voor de vrouwelijke als de mannelijke studenten. Maar er waren ook enkele studenten die al wel bekend waren met hoe scheef de verhoudingen nog steeds zijn. Sommige studenten gaven aan dat het moeilijk was om in een college aan de slag te gaan met een onderwerp als grensoverschrijdend gedrag, vanwege hun eigen ervaringen hiermee. Daarom bleek ook nu weer hoe essentieel een trigger warning voorafgaand aan dit soort colleges is. Voor volgend jaar zijn we opnieuw uitgenodigd om een gastcollege te geven.

Advies provinciaal beleid

We schreven in maart een advies voor de partijen die na de verkiezingen onderhandelden om tot een nieuw provinciebestuur te komen. Daarin pleitten we voor provinciaal beleid voor bestaanszekerheid en economische veerkracht voor vrouwen. En voor een gelijkwaardige rol voor vrouwen in de noodzakelijke transitie van de provincie een kartrekker is: Vrouwen – en hun kinderen – worden bovenmatig getroffen door de gevolgen van klimaatverandering, energieschaarste en bestaansonzekerheid in het algemeen. Ze zitten alleen niet of nauwelijks aan

Enkele reacties van Radboud-studenten over ons gastcollege:

“Deze interactieve lecture heeft mij meer inzicht gegeven in de problematiek. Voor mij als man is dit van grote waarde. Ik denk dat jonge mannen heel veel belang en baat bij deze lecture zouden hebben! Ga zo door!”

“Echt heel goed in elkaar gezet, het voelde ook als een fijne/veilige sfeer. De feitjes waren een goede manier om de ernst in te zien. Ik heb echt bewondering voor wat jullie doen en ik hoop dat dit wordt uitgebreid naar meerdere locaties.”

“Jullie waren als sprekers top! En wat jullie doen voor die vrouwen is echt super!! Thx!!”

de beslistafels van de landbouw-, voedsel- en energietransitie. Als meer vrouwen beter kunnen meepraten en -besluiten, worden die besluiten zorgvuldiger en pakken ze voor meer mensen beter uit. Het advies is op onze website na te lezen: fenikstilburg.nl/emancipatie-in-tilburg.

Economische Veerkracht Vrouwen

Ten slotte doen we mee in het landelijke onderzoek Economische Veerkracht Vrouwen waarover meer in de volgende paragraaf.

VAKER DAN MANNEN HEBBEN ECONOMISCH NIET-ZELFSTANDIGE VROUWEN WÉL WERK, MAAR VERDIENEN ZIJ DAARMEE TE WEINIG.

1.10 ECONOMISCHE VEERKRACHT VROUWEN

Anno nu werken vrouwen nog steeds aanzienlijk minder betaalde uren dan mannen, terwijl ze meer onbetaalde taken op zich nemen, zoals zorg voor de kinderen, huishoudelijke taken en mantelzorg. Deze traditionele taakverdeling draagt eraan bij dat slechts 58,7% van de vrouwen financieel onafhankelijk is. Bij praktisch opgeleide vrouwen is dit zelfs maar 44%.

Financieel afhankelijk

Van de mannen is 78,1% financieel onafhankelijk. Vaker dan mannen hebben economisch niet-zelfstandige vrouwen wél werk, maar verdienen zij daarmee te weinig. Dat komt vooral doordat vrouwen overwegend in deeltijd werken en gemiddeld een lager uurloon hebben. Om financieel onafhankelijk te kunnen zijn, moet je minimaal het minimumloon verdienen. Dit betekent dus dat bijna de helft van de vrouwen in Nederland niet genoeg verdient om zelfstandig van te kunnen leven. Zij zijn dus veelal afhankelijk van het inkomen van hun partner of van uitkeringen. Een scheiding of het overlijden van een partner kan daarom betekenen dat zij in economische nood terechtkomen. Door het stimuleren van hun economische veerkracht ervaren vrouwen meer vrijheid en mogelijkheden om hun eigen loopbaan-keuzes te maken en zich te ontwikkelen. Maatschappelijk gezien is het arbeidspotentieel van deze groep ook hard nodig, doordat de bevolking vergriest en er een steeds groter tekort aan arbeidskrachten ontstaat. De Nederlandse Economische Veerkracht Coalitie (NEVCO) onderzoekt daarom hoe de economische veerkracht van vrouwen vergroot kan worden.

Erkenning, waardering en beloning

Voor het deelproject ‘Werken doe je niet alleen’ werkt Feniks samen met o.a. Universiteit Utrecht en TNO en kijken we samen met moeders, werkgevers en gemeenten hoe we de weg naar werk voor moeders makkelijker kunnen maken door het afstemmen van werk op de zorgtaken van moeders, het matchen van vraag en aanbod (bijvoorbeeld omscholing) en het bieden van een duurzaam inkomen. Zo interviewden we al 17 alleenstaande moeders die allen afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Vrouwen willen wel betaald werken, maar worden vaak belemmerd door oorzaken van buitenaf. We gaan op zoek naar een aanpak waarbij het systeem wordt veranderd (bijvoorbeeld familievriendelijk beleid/ omscholingsmogelijkheden). Het uitgangspunt is dan ook ‘change the system, not the women’. Feniks pleit daarnaast voor erkenning, waardering en volwaardige beloning voor al het werk dat vrouwen nu al doen, maar dan ongezien en onbetaald. Zonder al dat werk zouden economie en samenleving niet kunnen functioneren. We hielpen ook mee aan de opbouw van een Brabants netwerk van maatschappelijke partners (overheden, organisaties, ondernemingen, onderwijs) die passende, vrouw- en familievriendelijke werkgelegenheid kunnen creëren voor alleenstaande moeders.

2 MENSS-TRAJECTEN: AANTAL EN RESULTATEN

FENIKS VOERDE 113 PARTICIPATIETRAJECTEN UIT

Verantwoording Menss 2023

DEZE UNIEKE COMBINATIE VAN PRAKTIJK EN EXPERTISE IS WAT WE DE FENIKS-FORMULE NOEMEN. WE WILLEN IMMERS NIET ALLEEN DWEILEN, MAAR OOK DE KRAAN DICHTDRAAIEN.

2.1 KERNPARTNER MEEDOEN EN SOCIALE STIJGING

Feniks is één van de kernpartners in het programma Meedoen en Sociale Stijging (Menss) van de gemeente Tilburg. Andere partners zijn ContourdeTwern, Krachtcentrale 013, MST, Broodje Aap Linke Soep, Groeituin013 en SK013. Ook dit jaar hebben we weer fijn en inspirerend samengewerkt. In de verantwoording van Menss 2023 lees je alles over dit samenwerkingsverband, waarin Feniks 113 participatietrajecten uitvoerde.

Menss-deelnemers

Deelnemers van Menss zijn Tilburgers in een kwetsbare positie en meestal met vragen op meerdere leefgebieden. Veel van de deelnemers kampen met (een combinatie van) fysieke klachten, psychische problemen, eenzaamheid, een gemis aan zingeving, taalachterstand, beperkt ontwikkelde basisvaardigheden, een laag zelfbeeld, armoede, schulden, opvoedingsproblemen, enzovoorts. De Menss-deelnemers die bij Feniks komen zijn vrouwen (wie zich als vrouw identificeert), waarvan zeker de helft bi-cultureel met een migratieachtergrond. Veel van hen zijn alleenstaande moeders en praktisch opgeleid. Daarnaast hebben ze vaak te maken gehad met huiselijk geweld en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Over het algemeen hebben onze deelnemers een beperkt sociaal netwerk en een grote afstand tot de arbeidsmarkt en samenleving. We ondersteunen hen niet alleen individueel, maar proberen ook door analyse van onze praktijk beleid te beïnvloeden en systemisch seksisme te belichten. Deze unieke combinatie van praktijk en expertise is wat we de Feniks-formule noemen. We willen immers niet alleen dweilen, maar ook de kraan dichtdraaien.

Zelfredzaamheidsmatrix

Menss zet in op drie leefdoelgebieden: Maatschappelijke Participatie (MP), Activiteiten Dagelijks Leven (ADL) en Sociaal Netwerk (SN). Als deelnemers stijgen op één of

meerdere levensdomeinen spreken we van positieve uitstroom. Om dit te meten maken we gebruik van de Zelfredzaamheidsmatrix. Omdat mensen door Menss weer meedoen met de samenleving, hun sociale netwerk uitbreiden en allerlei vaardigheden leren, (her)vinden zij hun eigen kracht (empowerment), ervaren zij meer zelfregie en zingeving. Dit draagt bij aan de algehele kwaliteit van leven en noemen we 'positieve gezondheid'. Met genoegen delen we hieronder onze resultaten m.b.t. de Menss-trajecten. In hoofdstuk 3 gaan we in op de inhoud van deze trajecten en vertellen we meer over (een deel van) ons cursusaanbod.

Resultaten

Net als in voorgaande jaren was onze opdracht om 112 unieke trajecten uit te voeren. Uiteindelijk hebben we er 113 gerealiseerd. Daarvan zijn er 105 afgesloten in 2023. De rest wordt afgesloten in 2024. Dit komt o.a. omdat niet alle vrouwen deelnemen vanaf de start van het jaar. Van de 105 afgesloten trajecten zijn er 100 positief ($\pm 95\%$) uitgestroomd en 5 negatief ($\pm 5\%$). Van de positief uitgestroomde trajecten zijn er 79 (68%) afgesloten met een stijging van 1 of 2 treden op de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) en 21 trajecten (27%) met stabilisatie op de ZRM.

2.2 HET KRACHTVERHAAL VAN NORIA

Verscheen eerder in Libelle
Tekst: Sara Wiersma

Het leven van alleenstaande moeder Noria (48) stort in als ze in 2017 arbeidsongeschikt wordt verklaard. Drie jaar later wordt ze, ondanks een depressie en een burn-out, plots betergemeld: "Piepklein klopte ik aan bij het emancipatiecentrum, waar mijn leven veranderde."

"Ik drukte mijn dochter (8) en mijn nichtje, dat ook mijn pleegdochter (16) is, altijd op het hart hoe waardevol het is om als vrouw je eigen boontjes te doppen. Totdat ik, ondanks mijn doorzettingsvermogen, ineens nauwelijks meer voor hen kon zorgen. 'Mama is ziek thuis', gaf ik ze mee toen ik als alleenstaande moeder in de bijstand terechtkwam.

In de steek gelaten door mijn lichaam

Drieënveertig jaar was ik, toen mijn handen mij voor het eerst in de steek lieten. Tintelingen, zenuwpijn en stijve vingers; allemaal symptomen van het carpaal-tunnelsyndroom. Dat zorgde er uiteindelijk voor dat ik mijn administratieve baan als backoffice medewerker niet meer kon uitvoeren. Vreselijk vond ik het. Mijn werk gaf mij energie. Het belang van werk is door mijn ouders, die als gastarbeiders vanuit Marokko naar Nederland kwamen, altijd benadrukt: 'Doe iets, het maakt niet uit wat, maar zit niet stil.' Drie jaar lang zat ik depressief en opgebrand in de ziektewet. Ik was alleenstaand, had een dochter van drie om voor te zorgen, en was compleet de grip op mijn leven kwijt. Het bericht van het UWV, dat ik zonder enig onderzoek gezond genoeg was verklaard om 36 uur per week te werken, kwam dan ook als een klap. Ik ondernam juridische stappen, maar won de zaak niet. Ik had geen idee waarom ik beter was

gemeld, en kreeg daar ook geen antwoord op. Ik raakte mijn ziektewetuitkering kwijt, belandde in de bijstand, verloor daarmee honderd euro aan inkomen, en kreeg sollicitatieplicht, waardoor ik - ondanks mijn ziekte - werk moest zoeken. Hoe doe je dat, als de vrouw die je ooit was, compleet in elkaar is gestort?

Het benodigde zetje

Het voelt gek om te zeggen, maar deze fout gaf mij het zetje dat ik nodig had. Mijn begeleider van de bijstand vertelde mij over Feniks, een emancipatiecentrum in Tilburg. Als klein meisje was ik met mijn moeder weleens bij vrouwencentra geweest, maar het was nooit in mij opgekomen om daar als vrijwilliger te starten. Tijdens mijn kennismaking werd er echter een zaadje geplant voor mijn herstel: er werden dingen van mij verwacht. Ik moest aan de bak en snel ook. Met het team besloot ik Nederlandse taallessen te geven aan Arabisch-sprekende vrouwen, dat sloot goed aan bij mijn eigen Marokkaanse achtergrond.

Van piepklein naar powervrouw

Werken met andere vrouwen geeft mij een gevoel van *power* dat ik nog niet eerder ervoer. Vrouwen met verschillende achtergronden komen twee keer per week langs om via de taal kennis te maken met Nederland. Dat maakt mij trots. Zo is er een vrouw die

'MAMA IS ZIEK THUIS',
GAF IK ZE MEE TOEN IK ALS
ALLEENSTAANDE MOEDER IN
DE BIJSTAND TERECHTKWAM.

NU BEN IK EEN BLOEM DIE
COMPLEET TOT BLOEI IS GEKOMEN.

een half jaar lang muisstil in de les zat. Totdat ik haar voor het blok zette. 'Voer maar een gesprek', zei ik. Daar ging ze: gebrekkig, maar ze sprak Nederlandse zinnen. Een jaar later bood Feniks aan om voor mij een cursus tot NT2-Nederlands docente te betalen. Buiten werkuren ging ik aan de slag. Ik gaf mijn dochter en pleegdochter een ander beeld mee: 'Mama studeert. Ze werkt hard voor wat ze wil bereiken.'

Groeiend zelfvertrouwen

Kort na mijn start als docent Nederlands kreeg ik te horen dat ik fietslessen mocht gaan coördineren:

een van de vijf 'basisbanen' in Tilburg, opgezet door voormalig wethouder Esmah Lahlah. Daarmee regel ik veertien tot zestien uur per week dat iedereen die dat wil - van middelbare scholier tot immigrant - mee kan draaien in dit fietsland.

In het groeiende zelfvertrouwen van de deelnemers zie ik mijzelf terug. Ik klopte bij Feniks aan als iemand die zich piepklein voelde. Nu ben ik een bloem die compleet tot bloei is gekomen. Langzaam bouw ik mijn leven weer op. Nooit gedacht dat ik dit in me had."

3 EMANCIPATIE IN DE PRAKTIJK

WIJ HEBBEN AL HONDERDEN VROUWEN ONDERSTEUND NAAR EEN BETERE TOEKOMST DOOR MIDDEL VAN ONZE CURSUSSEN EN ACTIVITEITEN.

" IK KAN PRATEN MET DE VROUWEN, MIJN ERVARING DIE IK IN HET LEVEN HEB DELEN EN WE KUNNEN VAN ELKAAR LEREN."

Deelnemster Koffietijd!

3.1 KOFFIETIJD!

'Koffietijd!', een ontmoetingsactiviteit waar alle vrouwen welkom zijn. Als je tijdens Koffietijd langs de ruimte loopt, hoor je vaak gelach en gezellig geklets uit de ruimte komen. Er is altijd een warme en gemoedelijke sfeer. Onder het genot van een kopje koffie of thee met wat lekkers, komen allerlei leuke en leerzame activiteiten aan bod.

Warm welkom

Wanneer een nieuwe deelnemster aanschuift, wordt zij warm verwelkomd door de rest. Ook helpen de deelnemers elkaar regelmatig: wanneer iemand de taal even niet helemaal begrijpt, maar bijvoorbeeld ook bij vragen rondom de opvoeding van kinderen. Ook zijn er informatieve bijeenkomsten, vaak op vraag van de deelnemers. Zo hebben we dit jaar aandacht besteed aan de Tweede Kamerverkiezingen. Wat betekent het recht om te stemmen? En hoe maak je een keuze om op een partij te stemmen? Daarnaast hebben we het bij Koffietijd gehad over het kiezen van een zorgverzekering die bij je past, vrouwenklachten en menstruatie.

Leuke en leerzame activiteiten

Activiteiten zoals het schilderen van stenen en die verspreiden door de stad, zelf kerstkaarten maken en versturen, het schilderen van een totemdier dat bij je past, en kaarsen beschilderen, hebben voor een hoop creatieve uitpattingen gezorgd! Lekker wandelen en een koffietje drinken op het terras, voor elkaar koken en dat meenemen naar Feniks zijn ook activiteiten die kenmerkend zijn voor Koffietijd. Koffietijd is een uiteenlopende activiteit waarin we leuke en leerzame activiteiten ondernemen. Door de hechte groep is de opkomst groot, wat voor veel vreugde zorgt tijdens de activiteiten zelf. Koffietijd was in 2023 weer een warme omgeving waarin iedereen in prettige, veilige sfeer haar interesses, hobby's en talenten kon ontdekken. Zo biedt Koffietijd al jarenlang een laagdrempelige manier voor vrouwen om elkaar te kunnen ontmoeten, sociale contacten op te bouwen, ervaringen te delen en te praten met lotgenoten, van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen.

“Door Aan tafel! experimenteer ik meer in mijn eigen keuken. Gerechten die ik al jaren maak, maak ik nu op een gezondere manier en met andere kruiden.”

Deelnemer Aan Tafel!

3.2 AAN TAFEL!

De verhalen achter de maaltijden

In oktober 2023 zijn we gestart met 'Aan tafel!'; een nieuwe, laagdrempelige activiteit van Feniks die in het teken staat van samen koken en eten. Daarbij gaan we geheel '5G': gezamenlijk, groen, gezond, goedkoop én gezellig! Gedurende 20 weken komen deelnemers tweewekelijks naar Feniks om elkaars favoriete recepten te bereiden en te proeven. Daarbij staan niet alleen de heerlijke maaltijden centraal, maar ook de verhalen erachter. Want waarom heeft juist dit gerecht betekenis voor jou? Maar bij 'Aan tafel!' maken deelnemers niet alleen kennis met elkaars eetcultuur en -identiteit. Ze leren ook hoe je goedkoop én gezond kunt koken met verse producten. Zo hebben we bij Feniks zelf mini-moestuintjes, een donatie van Stichting Op Groene Voet. Want waar komt ons eten eigenlijk vandaan? Wat ik koop, kook en eet: is dat goed voor de wereld? En waarom is de rol van vrouwen in de voedselvoorziening zo groot en belangrijk maar toch zo ondergewaardeerd?

Eigen kookboekje

Aan het eind van de cursus worden alle recepten gebundeld, zodat iedereen een eigen kookboekje mee naar huis kan nemen. Naast het doel om vrouwen met elkaar in contact te brengen door samen te koken en te eten, is ook het oefenen van de Nederlandse taal een speerpunt. De deelnemers bestaan namelijk voor een deel uit vrouwen die voor hun inburgering voldoende participatie-uren in de praktijk moeten maken (Z-route).

3.3 ZORG VOOR JEZELF

Gezondheidsproblemen

Met name veel (oudere) vrouwen met een migratie-achtergrond kampen met gezondheidsproblemen van (chronische) aandoeningen als diabetes en overgewicht tot psychosociale problemen als depressie en angststoornissen. Relatieproblemen, een ongezonde leefstijl en een geïsoleerd bestaan leiden tot psychosomatische klachten. Deze doelgroep vindt onvoldoende aansluiting bij de gezondheidszorg en/of deze zorg leidt niet echt tot verbeteringen, omdat geen duidelijke fysieke oorzaken kunnen worden gevonden. De reguliere geneeskunde heeft voor de pijn en het lijden van deze doelgroep vaak geen oplossingen. Diverse onderzoeken tonen daarnaast aan dat mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status) vaker met ziekte leven en een beduidend kortere gemiddelde levensverwachting hebben, namelijk 7 jaar.

Thema's rondom gezondheid

Bij onze cursus 'Zorg voor jezelf' (o.l.v. Emine Gül) ga je aan de slag met thema's rondom gezondheid. Je komt te weten hoe je gezonder kunt leven, met goede voeding, meer beweging en rust in je hoofd. Er is in 2023 twee keer een cursus 'Zorg voor jezelf' gegeven. In totaal hebben 15 vrouwen deelgenomen aan deze cursus. De onderwerpen die o.a. aan bod komen, zijn gezonde voeding, vrouwspecifieke gezondheidsklachten, omgaan met spanningen, bewegen en zelfverdediging. De lessen bewegen en zelfverdediging zijn in workshopvorm gegeven. De deelnemers wilden n.a.v. deze lessen hier graag mee verder. Om deze reden zijn er twee nieuwe activiteiten ontwikkeld, waarover meer in de volgende paragraaf.

“Ik heb veel praktische tips gekregen. Ik weet nu dat er vaak een verschil is in symptomen van hartklachten bij een man en een vrouw en ik weet nu hoe je een hartaanval bij een vrouw sneller kan herkennen.”

Deelnemer Zorg voor Jezelf

3.4 WANDELEN EN ZELFVERDEDIGING

Wandelen

Bij de cursus 'Zorg voor jezelf' bleek dat er veel vraag is naar een wandelactiviteit. Daarom zijn we in mei gestart met een wandelactiviteit voor lange afstanden. We zijn begonnen met afstanden van ongeveer 5 kilometer om in september uiteindelijk met een eigen Feniks-team deel te nemen aan de Tilburg Ten Miles, waar we de volledige 10 mijl (16km) hebben gelopen! De groep is zeer divers en het wandelen is een middel om contact te maken met andere vrouwen en een sociaal netwerk op te bouwen. De deelnemers hebben inmiddels een 'groepsapp' en spreken ook buiten de activiteit van Feniks met elkaar af. Zo hebben ze na de Tilburg Ten Miles hun eigen wandelgroep gevormd. In 2024 zijn we van plan om een tweede wandelgroep in het leven te roepen voor vrouwen die geen grote afstanden kunnen lopen. Bij deze groep zal het wandeltempo wat lager zijn.

Zelfverdediging

Ook de zelfverdedigingslessen uit de cursus 'Zorg voor jezelf' bleken zeer in trek bij de deelnemers, waardoor we besloten het als een aparte workshop aan te bieden. Feniks zorgt voor een eerste kennismaking met zelfverdediging. De workshop bestaat uit drie bijeenkomsten. Er worden veel praktische tips gegeven. De groepen bestaan uit gemiddeld 6 deelnemers. Er wordt uitgegaan van de kracht van de deelnemers en de ogenschijnlijke zwakke punten/eigenschappen worden gecompenseerd of omzeild. Vrouwen die zich hierin verder willen ontwikkelen, worden individueel begeleid. Op basis van de individuele voorkeuren en interesses wordt gezocht naar een passend vervolg binnen het huidige Tilburgse aanbod.

3.5 MINDFULNESS

Omgaan met problemen

Mindfulness leert je om met open aandacht in het NU te leven. Je leert op een andere manier om te gaan met problemen, waardoor je meer rust vindt en jezelf beter gaat voelen. We kennen allemaal ervaringen van volledig aanwezig zijn. De adembenemende zonsondergang.. Prachtige muziek.. Je proeft de rijkdom van het moment! Met mindfulness train je je opmerkzaamheid voor het huidige moment. Je ontwikkelt een open, milde, niet-oordelende aandacht voor alles wat zich hierin aandient. Hierdoor kun je stressprikkel eerder en beter opvangen en leer je bewuster keuzes te maken in plaats van automatisch te reageren. Het zenuwstelsel kan zich ontspannen en de geest wordt kalm.

Herkenning bij elkaar

In onze Mindfulness-training vinden de deelnemers enorm veel herkenning bij elkaar, bijvoorbeeld als ze uitspreken hoe ze het ervaren om alle balletjes in de lucht moeten houden. Er wordt zoveel van vrouwen gevraagd, want vrouwen hebben vele rollen: in het gezin, de familie, als echtgenote, moeder, mantelzorger, manager in het huishouden, enz. Alles draait 24 uur door. Dan heb je niet altijd in de gaten dat je altijd 'aan' staat en de stress zich ongemerkt opbouwt. Het is die herkenning bij elkaar die meteen ook het gevoel van erkenning geeft en het besef dat je er niet alleen zo in staat ("Ik ben dus niet gek of zwak, als ik het soms heel moeilijk vind allemaal"). De deelnemers onderzoeken de mogelijkheden om te midden van de drukte tóch de momenten te creëren die er voor zorgen dat de batterij kan worden opgeladen.

3.6 EVA

Taalondersteuning

EVA (Educatie voor Vrouwen met Ambitie) is een project in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven voor (laaggeletterde) vrouwen om beter te leren lezen en schrijven, computeren en rekenen. Zo bieden we bij Feniks jaarlijks tientallen vrouwen taalondersteuning, zowel in groepen als individueel. De groep voor taalniveau A1 kent een diverse samenstelling van achtergronden en moedertalen. We stimuleren dat alle deelnemers juist in het Nederlands met elkaar praten. Men deelt de ervaring dat het moeilijk kan zijn ("Ik ben niet de enige die er problemen mee heeft."), en tegelijk ondersteunt men elkaar enorm in de durf en de moed om het te doen ("Iedereen maakt wel eens een foutje en van fouten maken kan je alleen maar leren."). Een tweede groep voor taalniveau instroom is samengesteld uit deelnemers met een Arabischstalige achtergrond. Het feit dat de vrijwillige taalondersteuner ook Arabisch spreekt, maakt dat zij de deelnemers op de moeilijkere onderdelen net even wat beter uitleg kan bieden, wat de taalontwikkeling bevordert. Het aantal individuele EVA-begeleiders van Feniks is dit jaar gegroeid naar zeven vrijwilligers. De vraag om individuele taalondersteuning komt vooral van vrouwen die aan de ene kant al op gevorderd niveau zitten en op een specifiek taalonderdeel extra ondersteund willen worden, of door willen stomen na het behalen van hun inburgering. Anderzijds van vrouwen die op instroom-niveau zitten en door de gerichtere, directere aandacht beter stappen kunnen zetten in hun taalontwikkeling.

Veilige omgeving

De deelnemers vinden bij Feniks de veilige omgeving en de herkenning van gelijke omstandigheden waarin zij als vrouw/echtgenoot of als (alleenstaande) moeder mee te maken hebben. Daarnaast ervaren ze dat zij er als vrouw toe doen en meetellen, dat zij zich mogen en kunnen ontwikkelen. Dat is de missie van Feniks, en dat is waar deelnemers ook elkaar in ondersteunen, door samen in de groepen te leren.

3.7 GRIP OP JE GELD

Concreet aan de slag gaan

Goed met geld omgaan, is goed in het leven staan. Dit is het uitgangspunt van de budgetteringscursus 'Grip op je Geld', geleid door Kristel Doorackers. Want je kunt alleen maar greep op je geld krijgen, als je je financiën goed op orde hebt. Doel van de cursus is dat deelnemers (weer) controle over hun in- en uitgaven krijgen. Dit draagt bij aan minder stress en meer rust in geldzaken. Een cursus die extra nodig is met de toenemende armoede en inflatie. Het is een werkgroep, wat betekent dat deelnemers concreet aan de slag gaan om dingen in hun eigen leven aan te pakken. Iedere deelnemer bepaalt zelf waar ze mee aan de slag wil gaan en op welke manier ze dat wil gaan doen. Ze maken een plan met acties en doelen. Samen met de andere deelnemers wordt besproken wat nodig is en welke stappen men hiervoor kan zetten. We ondersteunen elkaar en helpen deelnemers actief bij het halen van deze doelen. Tijdens alles wat we doen, zijn en blijven deelnemers baas over hun eigen geld.

Inzicht in uitgavepatroon

In 2023 hebben elf vrouwen deelgenomen aan 'Grip op je Geld'. In vijf groepsbijeenkomsten kregen zij zicht op hun in- en uitgaven en werden zij zich bewust van de invloed die commercie op hun uitgavepatroon heeft. Door dit inzicht leren deelnemers anders met hun geld om te gaan. Een aantal thema's die aan bod komen zijn: Goed met geld, Orde op zaken, Budgetoverzicht en kasboek, Goede voornemens, Commercie in je leven, Geld besparen en Stoppen met shoppen. Iedere deelnemer heeft aan het eind een bewijs van deelname ontvangen met 2 cadeaubonnen à € 10,- van Tante Pollewop.

3.8 KOM IN JE KRACHT!

Eigen keuzes maken

In 2023 hebben zeven vrouwen o.l.v. Kristel Doorackers deelgenomen aan de training 'Kom in je Kracht!' (voorheen: 'Op Volle Kracht Vooruit!'). In tien wekelijkse groepsbijeenkomsten van 2,5 uur, i.c.m. individuele coaching, gaan deelnemers aan de slag met de thema's: 'wie ben ik?' (identiteit), 'wat wil ik?' (motivatie) en 'wat kan ik?' (kwaliteiten en vaardigheden). Hoe combineer ik zorgtaken thuis met activiteiten buitenshuis? Welke mogelijkheden heb ik? Daarbij hoort het bewust maken van deelnemers van hun situatie, achtergronden en belemmeringen. Met het traject 'Kom in je Kracht!' worden vrouwen gestimuleerd om over verschillende facetten van hun leven goed na te denken. Daarnaast krijgen zij oplossingsmogelijkheden voor persoonlijke, relationele en maatschappelijke problemen aangereikt. Dat heeft te maken met eigen keuzes maken, kwaliteiten benutten, nieuwe perspectieven ontwikkelen, zelf verantwoordelijkheid nemen en het gevoel van eigenwaarde versterken. Doordat deze belangrijke thema's in de groepslessen worden behandeld, ontwikkelt iedere vrouw basiskennis over zichzelf. Dat leidt ertoe dat deelnemers minder afhankelijk worden van hulpverleners/begeleiders en daadwerkelijk het heft in eigen hand nemen.

Herkenning en erkenning

De training is speciaal ontwikkeld voor alleenstaande moeders als voortraject op re-integratie. De deelnemers ontvangen vaak een P-uitkering en zijn doorverwezen of aangemeld door hun klantregisseur

"Het traject 'Kom in je Kracht!' zorgt voor het stukje van intrinsieke motivatie en het willen gaan werken/veranderen. Het geeft aan hoe belangrijk het is om eerst dit traject in te zetten voordat voor een traject naar werk wordt gekozen. Anders gaat men vaak te snel, met de kans op falen, en dat wil je met geen enkele cliënt. Daarom laat ik veel van mijn cliënten eerst bij Feniks deelnemen voordat ik verder met ze ga. Ik merk bij een groot aantal dat ze nu stappen beginnen te zetten."

Monique Niesthoven,
klantregisseur Werk en Inkomen

van Werk en Inkomen. De thema's die aan bod komen zijn afgestemd op de leefwereld van deze vrouwen en de obstakels die zij in hun dagelijks leven ervaren: armoede (schulden, achterstallige betalingen), een laag zelfbeeld, geen of een beperkt sociaal netwerk, zorgtaken voor kinderen of ouder(s), praktisch opgeleid of geen (afgeronde) beroepsopleiding, geen of geen recente werkervaring, geen zicht op eigen toekomstmogelijkheden. Door het delen van ervaringen ontstaat herkenning en erkenning, wat bijdraagt aan een positiever zelfbeeld en het vergroten van het vertrouwen in eigen kunnen. Deelnemers worden gestimuleerd om op hun eigen manier en tempo stappen te zetten. Ze leren hoe ze hun leven anders vorm kunnen gaan geven, met behoud van goed moederschap, waarbij ze effectief de hulp van anderen in kunnen zetten zonder de zelfregie te verliezen. Na afloop ontvangt iedere deelnemer een certificaat. De deelnemende vrouwen stromen uit naar KIKmaat Diamantgroep, een opleiding, (vrijwilligers)werk of een andere cursus. Zo heeft Feniks de afgelopen jaren al honderden vrouwen ondersteund op weg naar werk.

3.9 BREIEN EN HAKEN

De breien en haken-groep op vrijdagochtenden ontstond op initiatief van een oud-deelnemer van Feniks die volop in haar eigen kracht, spontaan haar talent inzet en zich aanbiedt als vrijwilligster, ondanks haar onzekerheid met de Nederlandse taal. Deze activiteit staat in het teken van ontmoeten, een sociaal netwerk opbouwen en het (blijven) oefenen van de Nederlandse taal. En dat is nóg leuker en effectiever als je elkaar kunt helpen bij het haken en breien, onder het genot van een kopje koffie.

3.10 NIEUWE ACTIVITEITEN IN 2024

In 2023 zijn we gestart met de voorbereidingen voor een aantal nieuwe activiteiten. Vrouwen die willen leren fietsen, maar dit nog niet goed kunnen of durven, kunnen fietslessen volgen bij Feniks. Ons uitgangspunt is dat iedereen kan leren fietsen! Er is onder allerlei groepen mensen zoveel behoefte in Tilburg aan fietslessen dat EVA-vrijwilliger Noria, oud-deelnemer bij Feniks, vanuit Kikmaat sinds november is gedetacheerd bij Feniks om voor de hele gemeente de fietslessen te coördineren. Dit is één van de vijf basisbanen vanuit de gemeente. Fietsen geeft je vrijheid, het is leuk, goedkoop, duurzaam en gezond. Bij de fietslessen kijken we altijd wat iemand nodig heeft om veilig, met kennis van de verkeersregels en met zelfvertrouwen te kunnen fietsen. Ook starten in 2024 de Feniks Boekenclub en de Feniks Filmclub! Meer hierover in het volgende jaarverslag.

ZE IS ER EMOTIONEEL NOG NIET KLAAR VOOR OM DE STAP NAAR BUITEN TE ZETTEN.

3.11 HET KRACHTVERHAAL VAN AYANA

Ayana woont samen met haar drie jonge kinderen op Curaçao als haar man (vader van de twee jongste kinderen) plotseling overlijdt. Ayana trekt bij haar moeder in en probeert er op Curaçao het beste van te maken. Vanwege de kwetsbare gezondheid van haar middelste kind besluit Ayana om met haar drie kinderen naar Nederland te komen.

Zelfstandige woonruimte

Helaas blijkt bij aankomst in Nederland het appartement dat ze geregeld dacht te hebben niet te bestaan. Terugkeren naar Curaçao is geen optie en ze belandt hierdoor met haar kinderen bij Traverse. Met behulp van een trajectregisseur van Traverse krijgt ze na één jaar dakloos te zijn geweest zelfstandige woonruimte in Tilburg West toegewezen.

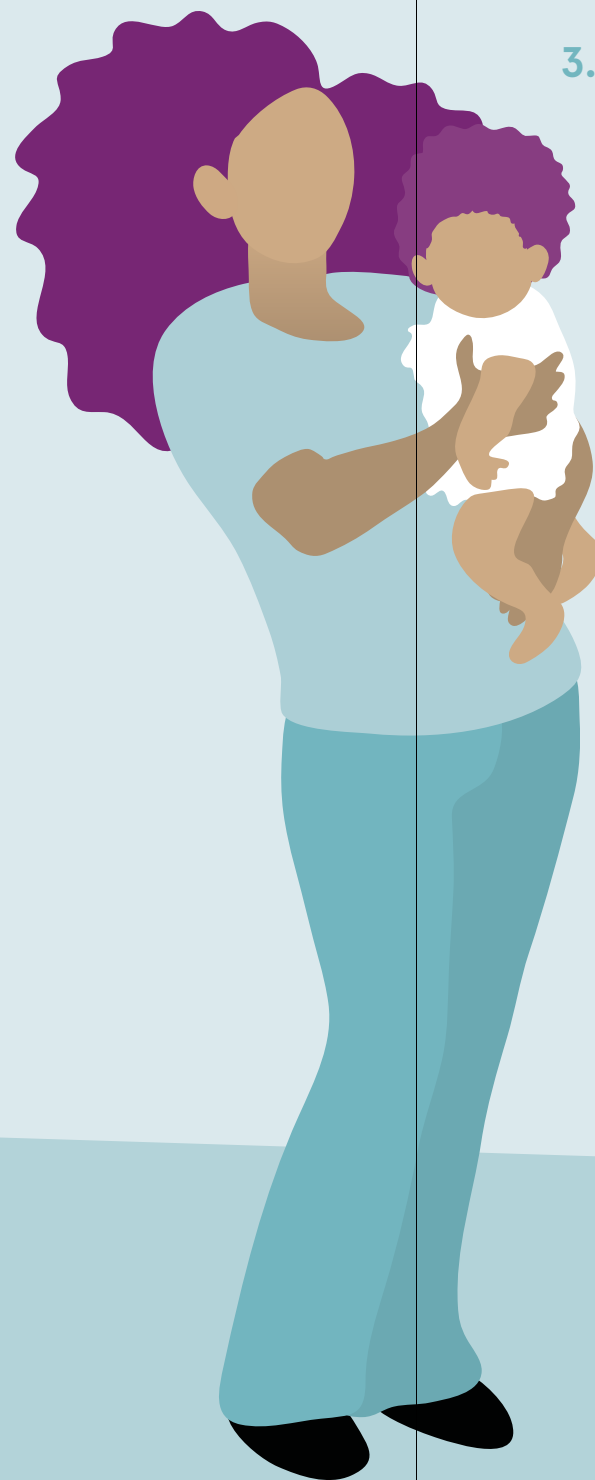
Grip op haar leven

Inmiddels is corona uitgebroken en leeft Ayana in angst. Ze is bang om corona te krijgen en maakt zich zorgen om haar kinderen. Haar klantregisseur van gemeente Tilburg (Werk en Inkomen) verwijst Ayana door naar Feniks omdat dit geen gezonde situatie is. "Ze moet zich onder de mensen begeven en een netwerk opbouwen", is de goedbedoelde gedachte van de klantregisseur. Dit is echter te vroeg voor Ayana, omdat ze er emotioneel nog niet klaar voor is om de stap naar buiten te zetten. Ze merkt dat ze het overlijden van de vader van haar twee kinderen nog niet heeft kunnen verwerken, omdat ze al die

tijd op de overlevingstand heeft gestaan. Ze besluit om in therapie te gaan. In de tussentijd houden we contact met haar via o.a. WhatsApp videobellen. Het lukt Ayana om weer grip op haar leven te krijgen en ze doet mee met het televisieprogramma 'Steenrijk, Straatarm'. Ze ruilt voor een week haar leven in Tilburg met een leven in Alanya, Turkije. Als ze terugkomt is ze veranderd; ze kijkt weer positief tegen het leven aan en gaat met zichzelf aan de slag. Ze volgt cursussen bij Feniks. Zo doet ze mee aan 'Zorg voor jezelf', 'Kom in je kracht!' en 'Grip op je geld' en ze begint met vrijwilligerswerk bij Wij-west. In een toneelvoorstelling in MFA het Kruispunt deelt ze haar ervaringsverhaal met het publiek.

Eigen onderneming

Bij Feniks heeft Ayana zichzelf teruggevonden. Met behulp van KIKmaat gaat ze verder onderzoeken welke stappen ze moet/kan zetten om haar eigen onderneming te starten. We wensen Ayana veel succes!

BIJ FENIKS HEEFT AYANA
ZICHZELF TERUGGEVONDEN.

4 ORGANISATIE: TEAM, VRIJWILLIGERS EN BESTUUR

4.1 TEAM

Het professionele Feniksteam bestaat in 2023 wederom uit 5 parttime professionals die samen goed zijn voor 3,94 Fte. Vanaf november bieden we daarnaast een detachingsplaats voor de coördinator fietslessen in Tilburg, Noria Bahous. In het beschreven verslagjaar hebben 3 HBO (Social Work) en 1 MBO (Event Management) stagiaire ons team versterkt. Daarnaast hebben we 1 universitair stagiaire begeleid. Zij deed voor ons onderzoek naar methoden om de impact te meten van onze expertise-activiteiten.

4.2 VRIJWILLIGERS

Het werk van Feniks wordt mede mogelijk gemaakt door een grote groep vrijwilligers die zich dag in, dag uit vrijwillig, belangeloos en vol passie inzetten om de missie en visie van Feniks uit te dragen. Hiervoor zijn we ontzettend dankbaar. Onze vrijwilligers doen zeer uiteenlopende taken. Denk aan het begeleiden van (groepen) deelnemers bij de EVA taallessen of de verschillende creatieve cursussen bij Feniks. Andere vrijwillige functies zijn bijvoorbeeld gastvrouw, receptioniste of schoonmaakster. Ook heeft een deel van onze vrijwilligers dit jaar bijgedragen aan onze gezellige Open Dag.

Zingeving

In 2023 waren er weer meer dan dertig vrijwilligers actief bij Feniks. De groep is zeer divers wat betreft leeftijd (onze jongste vrijwilliger is 21 en onze oudste 81), opleiding, culturele achtergrond, etc. Al onze vrijwilligers vinden op hun eigen manier voldoening/zingeving in hun werk bij Feniks. Sommige vrijwilligers zetten hun ervaringsdeskundigheid in, bijvoorbeeld m.b.t. partnergeweld, andere helpen in de communicatie omdat zij bijvoorbeeld Arabisch spreken. Kortom, onze doelgroep herkent zich in

4.3 BESTUUR

In 2023 zag het bestuur van Feniks er als volgt uit.

Maya Butalid	bestuursvoorzitter
Lian van Bommel	secretaris
Imane Chentouf	penningmeester
Nanda Oudejans	algemeen bestuurslid
Eef van Creijl	algemeen bestuurslid

In 2023 vond besluitvorming plaats over de financiële jaarrekening 2022, tussentijdse rapportages, de begroting 2022, het inhoudelijke jaarverslag 2022 en personele zaken. Zowel het bestuur als de directeur zijn eind 2022 nieuw aangetreden. Daarom was er in juli een heidag waarin de bestuursleden onder begeleiding van ervaren bestuurder en oud-wethouder in Tilburg Ton Horn elkaars achtergrond en drijfveren beter leerden kennen. Bestuursleden waren ook aanwezig op de zomerbarbecue en de kerstborrel die we organiseerden als bedankje voor alle vrijwilligers. Daarnaast leverden alle bestuursleden regelmatig expertise, inspiratie en stelden zij hun netwerken ter beschikking aan Feniks.

de vrijwilligers, die daardoor ook vaak rolmodel zijn. Feniks is daarmee een inclusieve organisatie waarbij diversiteit onze krachtbron is.

Maatwerk

Het spreekt voor zich dat de begeleiding van vrijwilligers maatwerk is. De een werkt heel zelfstandig terwijl de ander meer ondersteuning nodig heeft, zowel in de werkzaamheden als in de privésfeer. Vrijwilligers die in armoede leven ondersteunen we met bescheiden vrijwilligersvergoedingen, bonnen en/of fondsaanvragen. In het beschreven verslagjaar hebben we in de zomer een gezellig etentje georganiseerd voor onze vrijwilligers in de tuin van Feniks en in de winter onze jaarlijkse kerstborrel/eindejaarsbijeenkomst. Ook konden vrijwilligers gratis mee naar de theatervoorstelling USUALLY I'M ON TOP en Circusfestival Circolo. Onze stagiaire Ciel Rombouts deed in 2023 onderzoek naar ons vrijwilligersbeleid met als doel dit waar mogelijk te verbeteren. Voor haar onderzoek werd Ciel genomineerd voor de Avans Impact Award voor Veiligheid & Veerkracht.

5 SAMENWERKING

Lokale en landelijke samenwerking

Feniks werkt samen met veel lokale en landelijke organisaties. Op de eerste plaats zijn dat natuurlijk de gemeente Tilburg en de Menss-partners. Waar dit relevant is, zijn in vorige hoofdstukken al andere organisaties benoemd waarmee we nauw samenwerken. Verder zijn noemenswaardige samenwerkingsactiviteiten uit 2023 bijvoorbeeld de avond met regeringscommissaris Mariëtte Hamer samen met Studium Generale en Tilburg University en onze presentatie voor het symposium over bestuursrecht van Tilburg Law School. Ook het gastcollege bij Radboud Universiteit mag in de boeken, net als het optreden in de voorstelling De Salon: Tussen Weelde en Gebrek van theatergezelschap Stormkamer. We vertelden over vrouwen, armoede en voedselzekerheid tijdens het EAT-Lancet Commission Dinner, georganiseerd door de provincie Noord-Brabant. We brainstormden mee op een politieke avond over invoering van een basisinkomen en werkten mee aan een podcast over femicide. Veerle verzorgde in de Tilburgse schouwburg de inleiding van Woman's Work, video-installatie van de jonge choreograaf Annemijn Rijk over de moeilijke positie van vrouwen in, maar ook hun verzet tegen de status quo van het kapitalisme met zijn 'male gaze', stereotyperingen en ongelijke machtsverhoudingen. Eleni Ploumi is een andere jonge gedreven

choreograaf die ons raadpleegde voor haar performance Misslightenment in 2024. Met buurtondersteuners van welzijnsorganisatie ContourdeTwern, de GGD en een basisschool organiseerden we een mini-netwerkje in onze "eigen" wijk om vrouwen en hun kinderen sneller te kunnen helpen. We gaven presentaties bij Quiet en aan nieuwe klantregisseurs en andere doorverwijzers, en stonden op infomarkten zoals in de wijk Goirke-Hasselt Bouwmeesterbuurt. We legden een krans bij het nieuwe monument ter herdenking van het Tilburgse slavernijverleden. We waren bij het symposium over seksueel misbruik en geweld van Blauwe Maan en op diverse wijknetwerklunches. Kringloopwinkel Tante Pollewoop ontving Feniks-deelnemers wederom gul en gastvrij en verzorgde de stijlvolle outfits voor de Feniks Fashion Show door vrijwilligers.

5.1 HUURDERS

Net als in voorgaande jaren biedt Feniks onderdak aan het COC Tilburg, Breda en Omstreken en het Surinaams Vrouwenkoor Pramisi. Daarnaast vergadert het bestuur van Stichting Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst, dat de herdenking van het slavernijverleden in Tilburg organiseert en het Tilburgse Slavernijmonument heeft gerealiseerd, regelmatig bij Feniks.

6 FINANCIËN EN SPONSORS

6.1 EXPLOITATIE

De jaarrekening van 2023 toont het verwachte beeld van fors gestegen energiekosten. In afwachting van de verduurzamingsplannen van de gemeente Tilburg die pandeigenaar is, doen we ons best om zo energieneutraal mogelijk te werken. De CAO-onderhandelingen resulteerden in het staartje van 2022 in een fikse gefaseerde salarisverhoging voor de betaalde medewerkers van Feniks. Daar voorzag de eerder gemaakte begroting voor 2023 niet in. Maar we maken bij Feniks nooit rare bokkesprongen, draaien elk dubbeltje drie keer om en zorgen dat er altijd een reserve is, waardoor we deze hogere personeelslasten konden opvangen. Naast de gemeentelijke subsidie voor de 112 MENSs-trajecten voor sociale activering en voor onze expertise-functie (€25.000) ontvingen we een vergoeding van €20.000 voor onze actieve bijdragen aan het landelijke onderzoek door TNO en de Universiteit van Utrecht naar Economische Veerkracht voor Vrouwen. We zijn enorm blij met alle mensen en organisaties die door hun bijdragen zorgen dat we bij Feniks kunnen doen wat we doen. Meer informatie vind je op onze website.

6.2 SPONSORS BEDANKT!

In 2023 kregen we een donatie van € 1000,- van mensgericht schoonmaakbedrijf CSU. Zizo en thuiszorgverlener TZorg. TZorg-medewerker Melani volgde eerder ondersteuningslessen in de Nederlandse taal bij taalvrijwilligers Jossi en Rietje van Feniks. Mede daardoor kon ze daarna aan de slag bij TZorg. Melani nomineerde Feniks voor een bijdrage. Met het geld hebben we keukenspullen aangeschaft voor ons nieuwe programma Aan Tafel!: samen koken en eten. Bedankt!

Draag je het werk van Feniks een warm hart toe? Heb je een goed inkomen of ken je iemand die wat kan missen? Wil je graag iets extra's doen? Met een gift aan Feniks steun je onze missie van emancipatie en gelijke kansen voor iedereen in de samenleving: een inclusieve samenleving waar iedereen in vrijheid zichzelf kan en mag zijn! Feniks heeft de ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling). Dat betekent dat je schenking aftrekbaar is van de belasting. Elke gift is welkom en we zijn overal dankbaar voor, groot of klein. Een overzicht van onze sponsors vind je op onze website.

7 MEDIA

7.1 FENIKS IN DE MEDIA

In 2023 heeft Feniks weer meerdere keren de media gehaald. In de tweede aflevering van de podcast-serie 'Mijn Tilburgse, feministische voorouders' vraagt Sanne Schraa (Regionaal Archief Tilburg) zichzelf af hoe belangrijk het is om op te worden genomen in de geschiedschrijving. Die vraag bespreekt zij met Tilburgse lesbische feministes Mo van Bavel en Marjo Hoogzaad. Mo begon in de jaren tachtig als stagiaire bij het Vrouwencentrum en is daar vervolgens nooit meer weggegaan: op dit moment werkt zij nog steeds bij Feniks, de opvolger van het Vrouwencentrum. Ze vertelt o.a. over hoe zij als lesbische vrouw een plek vond binnen de Tilburgse vrouwenbeweging.

Tilbuzz

In het programma Tilbuzz van Omroep Tilburg schoof onze directeur Veerle Slegers aan als tafelgast en later werd Ciel Rombouts in dezelfde talkshow bevraagd over de viering van Internationale Vrouwendag. Ook Omroep Tilburg deed kort verslag van Vrouwendag. In TCL Talks van Fontys sprak Laurens Kleijntjens over veiligheid in de publieke ruimte en de bestrijding van seksuele straatintimidatie.

Stadsnieuws en Univers

Het Tilburgse Stadsnieuws publiceerde in 2023 opnieuw een krachtverhaal van een deelnemer van Feniks, een aankondiging van Internationale Vrouwendag en van het Symposium 'Op of over de rand'. Verder verschenen in het online magazine Univers van Tilburg University verschillende artikelen naar aanleiding van dit symposium over seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen studentenverenigingen en in het studentenleven, waaronder een interview met Mariëtte Hamer, Milou Deelen en onze eigen projectleider Laurens. Ook een ingezonden brief van zijn hand ('We moeten af van traditionele ideeën over mannelijkheid') werd in het Brabants Dagblad geplaatst.

Keek op de week

Nieuw in 2023 was onze rubriek 'keek op de week'. Elke dag gebeuren er dingen in de wereld die laten zien waarom we bij Feniks doen wat we doen. We staan graag stil bij wat ons opviel in het nieuws. Om de analyse te maken, achtergrondinformatie te geven en patronen zichtbaar te maken. De 'keek op de week' is onze blik op het nieuws en in 2023 hebben we een maand lang een pilot gedraaid. Door tijdgebrek kunnen we helaas niet iedere week een 'keek op de week' schrijven, maar wanneer nodig klimmen we natuurlijk graag in de pen. Al onze analyses zijn te vinden op onze website onder 'nieuws' of via onze sociale media-kanalen.

SEKSUEEL GRENSOVERSCHEIDEND GEDRAG IS EEN MANNENPROBLEEM.

Grensoverschrijdend gedrag

Laurens Kleijntjens: 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag is een mannenprobleem'

Bas Keemink

07 december 2023 • 09:30

Elf procent van de vrouwelijke studenten in Nederland maakt een verkrachting mee. Dat is een probleem dat we ook in Tilburg serieus moeten nemen, zegt Laurens Kleijntjens van Emancipatiecentrum Feniks. 'Vrouwen keuren door ze op een wasmachine te zetten, is onderdeel van een giftige cultuur.'

Laurens Kleijntjens tijdens het symposium 'Op of over de rand: de mores bij studentenverenigingen'. Beeld Jack Tummers

Kleijntjens, oud-student Algemene Cultuurwetenschappen bij Tilburg University, opent de deur van het aan het NS-plein gelegen herenhuis waarin Feniks gevestigd is. Het centrum bestaat ruim 45 jaar en is daarmee het oudste nog bestaande emancipatiecentrum van Nederland.

7.2 WEBSITE EN SOCIAL MEDIA

Onze website werd in 2023 bezocht door 9.498 bezoekers die samen 25.159 pagina's bekeken; een flinke stijging van ruim 3.000 bezoekers ten opzichte van vorig jaar!

Op het moment van schrijven hebben we 1.156 volgers op Facebook, 898 volgers op LinkedIn (bijna een verdubbeling t.o.v. vorig jaar), 623 volgers op Twitter en 805 volgers op Instagram (ruim 200 meer dan in 2022).

Van mannen wordt nog steeds verwacht dat ze een echte man zijn.

In het BD van 20 december jongstleden las ik het artikel 'De mannelijkheid staat onder druk'. Hierin worden de resultaten van een kleine steekproef over mannelijkheid gepresenteerd. Wat blijkt? Gemiddeld zes van de tien mannen tussen de 18 en 35 jaar vinden dat mannelijkheid onder druk staat en ongeveer de helft vindt dat mannen niet meer zichzelf kunnen zijn, omdat de maatschappij volgens hen vervrouwelijkt is. Ze snappen niet dat het omgekeerde waar is.

Wij mannen kunnen juist meer onszelf zijn als we ons niet hoeven te spiegelen aan ouderwetse, achterhaalde en beperkende stereotypen van mannelijkheid. Het zou dus voor iedereen beter zijn als we hiermee ophouden. Neem een voorbeeld aan de 15-jarige Kick Schiflerli die in het NRC [Praten is ook voor mannen beter dan spierballen'; 19-12-2023] terecht opmerkt dat mannen als Andrew Tate een cultuur van angst hebben gecreëerd waardoor veel jonge mannen bang zijn hun

Met studenten in gesprek over grensoverschrijdend gedrag:

Op of over de rand?

Op zaterdag 25 november gaat de VN-campagne 'Orange the World' weer van start. Zestien dagen lang wordt er actie gevoerd ter bestrijding van geweld tegen vrouwen. Feniks Emancipatie Expertise Centrum doet sinds jaar en dag mee met de campagne. Dit jaar organiseren zij samen met Studium Generale een bijzonder gesprek met studenten over grensoverschrijdend gedrag binnen studentenverenigingen en in het studentenleven. Het symposium 'Op of over de rand' vindt plaats op donderdag 30 november van 19.30 tot 21.00 uur in de Aula van het Cobbenhagegebouw van Tilburg University.

Studentenverenigingen komen vaak negatief in het nieuws vanwege grensoverschrijdend gedrag. Speelt dit ook in het Tilburgse studentenleven? Hoe gaan de Tilburgse studentenverenigingen hiermee om? En wat doet de universiteit zelf om het goede voorbeeld te geven? Samen met de Tilburgse studentenverenigingen (St. Olof, Plato en Vidar) wordt gezocht naar antwoorden en oplossingen.

Oud-directeur Gerda de Vries
ontvangt koninklijke onderscheiding

COLOFON

Tekst Laurens Kleijntjens i.s.m.
Veerle Slegers, Mo van Bavel,
Emine Gul, Kristel Doorackers
en Fleur Venmans

Eindredactie Laurens Kleijntjens
Fotografie Feniks
Vormgeving Parijs Ontwerp en communicatie

-
- **Facebook** /fenikstilburg
  - **Twitter** /fenikstilburg
  - **Instagram** /fenikstilburg
  - **LinkedIn** /company/feniks-emancipatie-expertise-centrum
  - **Feniks in de lucht** (Spotify/Google Podcasts/Apple Podcasts)

Feniks Emancipatie Expertise Centrum

NS Plein 17, 5014 DA Tilburg
info@fenikstilburg.nl

IBAN NL25 INGB 0003 55 89 85

Feniks heeft de ANBI status. We zijn ontzettend blij met uw donatie!

**VERTROUWEN IN DE
KRACHT VAN VROUWEN**

kijk op www.fenikstilburg.nl
of bel (013) 542 18 96